

مسئولیت کیفری آمر و مأمور

راشین ضیا

سرشناسه	ضیا، راشین، ۱۳۶۳-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	مستولیت کیفری آمر و مأمور / راشین ضیا؛ ویراستار الهام کسایی پور.
مشخصات نشر	تهران: ویهان، ۱۳۹۷-
مشخصات ظاهری	۶۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۹-۹۸-۲ :
قیمت	۱۰۰,۰۰۰ ریال :
وضعیت فهرست نویسی	فیا :
موضوع	مسولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	Liability (Law) -- Iran :
موضوع	قانون مدنی -- ایران
موضوع	Civil law-- Iran :
موضوع	ایران -- نیروهای مسلح -- قوانین و مقررات
موضوع	Iran - - Armed forces - - Law and legislation :
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ م ۵ / ۸۳۹ KMH
رده بندی دیویی	۳۶۵ / ۲ :
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۱۴۸ :

عنوان کتاب	مستولیت کیفری آمر و مأمور
ناشر	انتشارات ویهان
مؤلف	راشین ضیا
ویراستار	الهام کسایی پور
مدیر تولید	موسسه مشاوران امیرکبیر
صفحه آرا	الهام کسایی پور
طراح جلد	مریم ارشادی
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۷
چاپ و صحافی	موسسه مشاوران امیرکبیر
ناظر چاپ	حمیدرضا خاشعی
قیمت	۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۹-۹۸-۲
ISBN: 978-600-8809-98-2

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

دفتر پخش: تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان جمهوری تقاطع خیابان اردیبهشت، نیش کوچه فخر، پلاک ۴۰

شماره های تماس: ۰۹۱۲۵۲۷۹۲۴۸-۰۹۱۹۶۸۳۷۱۵۲-۶۶۱۷۵۷۹۱

سخنی با خواننده

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بی‌کران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگ این مرز و بوم در زمینه‌ی چاپ و نشر کتب علمی دانشگاهی، علوم پایه گام‌هایی هر چند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم موثر واقع شویم. گستردگی علوم و توسعه روزافزون آن شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در طح جهان هستیم. این گسترش و توسعه نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب راه دستیابی و اطلاع‌رسانی بیش از پیش روشن می‌کند. چاپ‌مگانی و سامانمند را می‌توان نقطه آغاز و محرک اصلی رشد روزافزون شگفت‌انگیز دانش در چند صد ساله گذشته است. کتاب از یکسو تفکرات نویسنده خود را از مرز زمان و مکان می‌رهاند و از دیگر سو در آستانه همین رهایی خواسته و یا ناخواسته ماهیت خود را به محک نقد و بررسی می‌گذارد. تنها در چنین ساحتی و از برخورد دیدگاه‌های گوناگون است که بشر گامی به پیش می‌داند.

موسسه فرهنگی با رویکردی جدید و متناسب با تغییرات در دنیای نوین، طرح توسعه کتاب‌های گوناگون در برنامه انتشاراتی قرار داده است. این برنامه از یکسو، متأثر از پیشرفت‌ها و نوآوری‌های است که در سطح بین‌المللی در زمینه‌های آموزش علوم و فن‌آوری رخ داده است و از سوی دیگر، متناسب با نیازهایی است که در جامعه دانشگاهی کشور بر اساس رشد و توسعه سال‌های اخیر به لحاظ کیفی و کمی پدید آمده است.

انتشارات ویهان با همکاری موسسه مشاوران امیرکبیر دانش با این نگرش در عرصه چاپ و نشر کتب علمی گام نهاده است. روند تولید آثار در این مجموعه علمی فرهنگی تمام مراحل پذیرش، داوری، ویراستاری فنی و ادبی، اخذ مجوز، چاپ و انتشار را هر یک به شیوه «چاپ شمارگانی» و «چاپ در ازای سفارش» را در بر می‌گیرد.

شما دانش‌پژوه ارجمند می‌توانید آثار مکتوب یا چندرسانه‌ای، پیشنهادات هدیه‌نری و نظرات راهگشای خود را با فرستادن پیام به نشانی رایانامه «Info@vihanpub.ir» با ما در میان بگذارید. همه تلاش ما این است که با نگاه کارشناسی و ایجاد یک فضای علمی به خلق آثاری پربار و نوآرانه توفیق یابیم و باور داریم که دستیابی به این خواسته تنها با همراهی شما مشتاقان حقیقی آموزش و پژوهش ممکن است.

انتشارات ویهان

موسسه مشاوران امیرکبیر دانش

مقدمه

بشر به تجربه دریافته است که برای ادامه حیات و زیستن بر روی کرهٔ خاکی، آن قدر توانا و مستعد نیست که بتواند به تنهایی به شیوه ای مطلوب به زندگی خود ادامه دهد؛ قوه تعقل و ادراک که وی را از دیگر موجودات متمایز نموده به او حکم کرده است که زندگی جمعی را برگزیند و با دیگر انسان ها همزیستی مسالمت آمیزی داشته باشد. انتخاب این شیوه و تشکیل اجتماعات بشری موجب گردید که، تداوم آن نیز نیازمند تمهیداتی باشد تا حفظ جامعه و سلامتی و جودیش را تضمین نماید؛ بدین معنا که، باید با قرار دادن الزامات و قیودی جهت برای افراد محدودیت هایی ایجاد نمود. یکی از انواع اینگونه محدودیت ها وضع قوانین جزایی و ممانعت انحصار از ارتکاب اعمالی است که اصطلاحاً جرم نامیده می شود. در این معنا پدیده مجرم از دید یق پیامده هایی که برمی انگیزد، یعنی کیفر، تعریف می گردد». مبنای وضع این گونه الزامات، معیارهایی است که برای همه اشخاص اجتماعی که باید به قیود مزبور پایبند باشند، مقبول و مورد احترام بوده و نادیده انگاشتن آنها برای همین اشخاص رنج آور است. «تنها مرتکب مشارک همه جرم ها در واقع این است که جرم ها ... اعمالی هستند که همه اعضای یک جامعه، آنها را بصورت عام محکوم می نمایند». بدین ترتیب جرم به اعمالی اطلاق می گردد که سوچ جامعه دار شدن احساسات عمومی می گردد از آنجایی که این گونه احساسات از حالات بسیار جدی و جان و جانی عمومی اند، امکان ندارد که هیچ گونه تناقض و تخالفی را تحمل کنند».

از آنجا که انسان برخوردار از ویژگی عقل، اراده و اختیار می باشد، قدرت انتخاب است؛ به حکم وجدان و فطرت و بهره مندی از موازین اخلاقی و دینی برای رفتارهای مختلف خود، قائل به حسن و قبح شده و به حکم ضرورت نیز به زندگی اجتماعی روی آورده است، بنابراین به دلیل وجود تزامم منافع افراد جامعه، لزوم وضع قواعد و مقررات لازم الاجرا به منظور ترتیب امور و تنظیم حیات اجتماعی و حل و فصل تعارضات و اختلافات پدید آمده از ضروریات است. آدمی در رهگذر زندگی جمعی و به جهت پذیرش ضوابط و هنجارها و قوانین، ناگزیر بایستی از یک سری امتیازات و حقوق فردی به منظور نیل به امتیازات و حقوق بالاتری همانند بهره مندی از امنیت و آسایش صرف نظر نماید؛ بر این اساس ایجاد سازمانی که موظف به تامین امنیت اجتماعی و دفاع از مرز و بوم و تداوم آن

باشد؛ از بدیهیات است؛ لذا هر جامعه ای به اقتضای نیازهای مختلف و اوضاع و احوال فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی مبادرت به تشکیل سازمان نظامی و انتظامی با وظائف و مأموریت های معینی نموده است که از مشخصات بارز آن، وجود نظم و انتظام، ضابطه مندی و قانون مداری و رعایت سلسله مراتب فرماندهی می باشد. از آسیب های چنین سازمان هائی نیز به لحاظ این که قوه ی قاهره ی کشور محسوب می گردند؛ به مخاطره افتادن عرض، ناموس، جان و مال مردم است؛ بنابراین وضع ضوابط و مقررات جامع و مانع در خصوص اختیارات و وظایف پرسنل نظامی و پیش بینی تدابیر کیفری در خصوص نقض وظایف آنها از ضروریات مسلم و غیر قابل تشکیک در تشکیلات نظامی می باشد.

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول
۱۳	شرایط امر آمر قانونی
۱۵	چگونگی تبعیت مأمور از آمر
۱۵	نظریه اطاعت کورکورانه
۱۵	نظریه اطاعت داهانه یا سر نیزه آگاه
۱۶	نظریه بینابین
۱۷	فصل دوم
۱۷	روابط آمر و مأمور در ارتش (سلسله مراتب فرماندهی)
۱۷	رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره)
۱۸	فرماندهی
۱۸	خصوصیات یک فرمانده نیروهای مسلح
۱۹	ویژگی های دستورات صادره
۱۹	حدود مسئولیت آمر و مأمور
۲۱	فصل سوم
۲۱	تبیین مسئولیت آمر و مأمور در قانون بکارگیری سلاح
۲۲	تبیین ویژگیهای آمر
۲۳	اقسام مأمورین موضوع قانون و ویژگی های آنها
۲۳	فرض اول: مأمورین انتظامی به نحو کلی در اوضاع و احوال ذیل الذکر (وفق قانون)
۲۴	فرض دوم: به صورت موردی و در شرایط خاص
۲۵	فرض سوم: صرفاً به دستور فرمانده عملیات
۲۵	فرض چهارم: عدم لزوم رعایت ضوابط و مقررات در موارد استثنایی
۲۵	شرایط و نحوه به کارگیری سلاح
۲۶	موجبات مسئولیت مأمور
۲۹	فصل چهارم
۲۹	شرایط مسوولیت کیفری سلسله مراتب فرماندهی در حقوق بین الملل
۳۰	مسئولیت فرماندهی

۳۳	شرایط احراز مسئولیت فرماندهی.....
۳۵	فصل پنجم.....
۳۵	شرایط احراز مسئولیت فرماندهی در بسیاری از رویه های قضائی.....
۳۵	شرط آگاهی.....
۳۸	تدابیر لازم و معقول.....
۴۱	احکام سنگین برای مقامات عالی.....
۴۳	دستورات آشکارا غیر قانونی.....
۴۹	فصل ششم.....
۴۹	اصل عدم مسئولیت کیفری.....
۴۹	ماده ۲- اصل قانونی بودن جرم.....
۵۰	ماده ۲۳: اصل قانونی بودن مجازات.....
۵۰	ماده ۲۴: اصل عطف به سابقه شدن قوانین.....
۵۰	ماده ۲۵: مسئولیت کیفری فردی.....
۵۳	ماده ۲۷: عدم تاثیر سمت رسمی افراد ادر صلاحیت دیوان.....
۵۳	ماده ۲۸: مسئولیت فرماندهان نظامی و سایر مقامات مافوق.....
۵۵	ماده ۲۹: عدم اجرای قاعده ی مرور زمان.....
۵۵	ماده ۳۰: عنصر معنوی [جرم].....
۵۶	ماده ۳۱: موجبات معافیت از مسئولیت کیفری.....
۵۸	ماده ۳۲: اشتباه در موضوع یا اشتباه در حکم.....
۵۹	ماده ۳۳: دستور مقامات مافوق و تجویز قانونی.....
۶۱	منابع و مأخذ.....
۶۱	منابع.....